

RANUAN KUNNAN KONSERNIOHJE

Hyväksytty valtuustossa 27.3.2017
Voimaantulo 1.6.2017
Päivitetty: valtuusto 4.6.2018

Sisällys

1 § Kunnan omistajapolitiikan kokonaisuus	3
2 § Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
3 § Soveltamisala	3
4 § Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	4
5 § Konserniohjeen sitovuus	4
6 § Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako	4
7 § Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	4
8 § Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen	5
9 § Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen	6
10 § Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa	6
11 § Konsernin sisäiset palvelut	7
12 § Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen	8
13 § Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	9
14 § Tiedottaminen	9
15 § Kuntakonsernin tarkastus	10
15.1 Tilintarkastus	10
15.2 Tarkastuslautakunta	10
15.3 Sisäinen valvonta	10

RANUAN KUNNAN KONSERNIOHJE

1 § Kunnan omistajapolitiikan kokonaisuus

Ranuan kuntakonsernin tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käyttöön sekä ominaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, ennakoitavuus sekä pääomien käytön tehokkuus.

2 § Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa konsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Konserniohjeen tavoitteena on kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

3 § Soveltamisala

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä niiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kunnan konserniyhtiöön kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Ranuan Infra Oy
- Ranuan Seudun Matkailu Oy
- Ranuan Vuokra-asunnot Oy.

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä
- Lapin koulutuskuntayhtymä
- Lapin liitto.

4 § Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy valtuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

5 § Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyt konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanjohtajalle ja kunnanhallitukselle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

6 § Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä.

7 § Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena astetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston

niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisöjen hallitus vastaa asianmukaisen talouden hoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

8 § Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kunnalle puolivuosisikatsausraportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohdolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tätä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Konserniraportoinnin osalta kuntakonserniin kuuluvan yhteisön tulee toimittaa konsernijohdolle:

- toimintasuunnitelmat ja talousarviot
- tilinpäätökset, toimintakertomukset, tilintarkastuskertomukset
- osavuosisikatsaukset/välitilinpäätökset
- kokouksen esityslistat ja pöytäkirjat
- yhteisön toiminnan ja tuloksen seurantaraportit
- muut konsernijohdon erikseen pyytämät asiakirjat.

Em. asiakirjat tulee toimittaa kunnanjohtajan pyytämässä muodossa ja hänen antamansa aikataulun mukaisesti.

9 § Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöillä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimeensa tarpeellisena ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetuain lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kunnan konsernijohtolle/hallinto-osastolle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

10 § Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Yhteisön hallituksen/hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta, palkkausjärjestelmän vahvistaminen ja muuttaminen sekä mahdollinen palkitsemisjärjestelmän käyttöönotto ja periaatteet
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti ole annettu yrityksen tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöltä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö

- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen vaihtaminen ja valinta
- eläkeyhtiön vaihtaminen ja valinta
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamista tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohdon määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjaotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kuntaa yhtiökokouksessa, sisällytetään kunnan kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

11 § Konsernin sisäiset palvelut

1) Konsernin sisäiset hankinnat

Hankintalainsäädännön mukainen hankintojen kilpailutusvelvollisuus koskee kunnan tytäryhteisöjä. Konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintalainsäädännön määräykset on otettava huomioon. Tarkemmat ohjeet ovat kunnan hankintaohjeessa, jotka koskevat koko konsernia. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tulee hyödyntää kunnan asiantuntemusta.

Tytäryhteisöille voidaan tarvittaessa antaa sitovia ohjeita sisäisten palvelujen (mm. tukipalvelut kuten hallinto, taloushallinto, tietohallinto ja tilapalvelut) käytöstä, mikäli se katsotaan konsernin kokonaisedun näkökulmasta tarpeelliseksi.

2) Kunnan toiminta markkinoilla

Kuntalain 126 §:n mukaan kunnan hoitaessa tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus).

Kilpailuneutraaliteetin varmistamiseksi yhtiöitetyt palvelut on hinnoiteltava markkinaperusteisesti. Markkinaperusteisen hinnoittelun varmistamiseksi on tehtävä riittävä kir-

janpidollinen erittely. Hinnoittelussa on otettava huomioon toiminnasta saatavat tulot, tuotannon muuttuvat kustannukset, tuotantoon kohdistettavissa oleva osuus kiinteistä kustannuksista, investointeihin liittyvät poistot ja rahoituskulut sekä kohtuullinen tuotto toimintaan sitoutuneelle pääomalle.

3) Henkilöstöpolitiikka

Kuntakonsernin tytäryhteisöjen on noudattava toiminnassaan kunnan henkilöstöpolitiikan linjauksia ja periaatteita.

Harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä tytäryhteisöjen on noudatettava kunnan käytäntöä.

Henkilöstön hankinnassa tulee huomioida konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet ja tarvittaessa asiaa valmisteltaessa on hankittava kunnanjohtajan kannanotto.

4) Riskienhallinta ja tietoturvapolitiikka

Kuntakonsernin riskienhallinnassa on noudatettava yhtenäisiä toimintaperiaatteita sekä riskien vakuuttamisessa että omavastuuosuuksissa.

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kunnan tietoturvapolitiikkaa ja tietoturvasta annettuja ohjeita.

5) Konsernipalvelut

Kunta/tytäryhteisö voi tuottaa keskitetysti muille konserniyhteisöille mm. talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita, tietohallinnon palveluita sekä toimitila- ja kiinteistö- ja huoltopalveluita. Konsernipalveluissa huomioidaan hankintalainsäädännön asettamat reunaehdot ja rajoitukset. Palveluiden hinnoittelussa noudatetaan voimassaolevaa lainsäädäntöä.

6) Rahoitus, sijoittaminen ja takauksen antaminen

Ranuan kuntakonsernissa on käytössä konsernihallinnon ylläpitämä konsernitili, johon tytäryhteisöt liittyvät. Valtuusto päättää talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä konsernitilin luottolimiitin kokonaismäärästä.

Valtuusto päättää kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille myönnettävistä takauksista, takausprovisioista sekä pitkäaikaisten lainojen myöntämisestä kuntalain 129 §:n säästösten puitteissa.

Lainanotossa tytäryhteisöt hyödyntävät kunnan rahoitusasiantuntemusta.

12 § Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kunnanhallitus päättää hallitusehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallitukseen. Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Tytäryhteisön hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisöille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kunnanjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kuntakonsernin tytäryhtiöiden hallitusten kokouksissa.

13 § Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisössä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen hyväksyy hallintosäännössä määritelty toimielin ja tytäryhteisöjen hallitukset.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kunnassa ja tytäryhteisön hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssä. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyn ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökokouksessa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

14 § Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaan kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille.

Yhteisön on oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

15 § Kuntakonsernin tarkastus

15.1 Tilintarkastus

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä.

15.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Valtuusto nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa samaa salassa pidettävää tietoa sivullisille.

15.3 Sisäinen valvonta

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Tytäryhteisön toimitusjohtajan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä toimivuuden varmistamisesta.